
Position paper rondetafelgesprek klimaattafel 'Landbouw'

Boeren hebben een oplossing!

Als enige sector die bijdraagt aan klimaatdoelstellingen, heeft de landbouw naast uitstoot ook een negatieve emissie. In de landbouwsector worden vele tonnen CO₂ uit de atmosfeer onttrokken en vastgelegd in bodems, gras en (voeder)gewassen.

De Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) wil dat de maatregelen die door melkveehouders genomen moeten worden voor het behalen van klimaatdoelstellingen, de inkomenspositie van melkveehouders niet verder onder druk mogen zetten. Dit betekent enerzijds een adequate optuiging (en facilitering) van financieringsinstrumenten en anderzijds ervoor waken dat voor wat betreft gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) er geen gelden vanuit de eerste pijler overgeheveld worden naar de tweede pijler ter aanwending van de klimaatdoelstelling. Ook is het van belang de integraliteit van maatregelen in ogenschouw te houden. Daarnaast mag volgens NMV uitvoering van het faciliteren van klimaatmaatregelen (bijvoorbeeld door subsidies) door decentrale overheden niet leiden tot een ongelijk speelveld voor melkveehouders die in verschillende provincies wonen. Er moet een goede aansturing zijn, het overzicht moet behouden blijven, en tegelijkertijd moeten er gedegen financieringsmogelijkheden worden opgetuigd.

Bovendien heeft de landbouw reeds grote stappen gezet op het gebied van broeikasgasreductie. Namelijk van 32,9 megaton CO₂ equivalenten in 1990 naar 27,4 megaton CO₂ equivalent in 2017. Het is belangrijk dat iedereen zich realiseert dat biologische processen altijd emissies veroorzaken. Om maar een vergelijking te maken: Op dit moment ademt u ook CO₂ uit, dit is inherent aan 'leven' op zich en kan nooit worden teruggebracht tot '0'.

NMV waarschuwt voor ongewenste neveneffecten

NMV wil benadrukken dat de landbouw het de afgelopen jaren zwaar voor haar kiezen heeft gehad. (Bovenwettelijke) Maatregel na maatregel stapelt zich op, vaak met kostenverhogende consequenties voor de boer, terwijl dit zich niet terugvertaalt in een betere opbrengstprijis. Ook in het klimaatvraagstuk wordt er verondersteld dat er een verdienmodel moet komen, maar de praktijk blijkt veelal weerbarstiger weet NMV uit ervaring. Terwijl veel melkveehouders een besteedbaar gezinsinkomen hebben wat beneden modaal is, zorgen extra verplichtingen veelal voor nog meer stoppende bedrijven in de sector. Dat is een onomkeerbaar proces en een grote zorg voor NMV. Het betekent tegelijkertijd dat andere bedrijven die capaciteit overnemen, wat schaalvergroting in de hand werkt. Ook moet men er voor waken dat de productie in Nederland niet wordt teruggeschroefd wanneer klimaatdoelstellingen gediend moeten worden: De CO₂ uitstoot per liter melk is in Nederland relatief laag (1,15kg CO₂ equiv./liter ten opzichte van gemiddeld 2,4 CO₂ equivalent wereldwijd).

Ondanks een afname van de consumptie van dierlijke eiwitten in Nederland, neemt de wereldwijde vraag naar dierlijke eiwitten nog steeds toe. Er bestaat dus een grote kans op 'carbon leaking' wanneer de productie hier wegvalt, aangezien deze elders wordt opgeschroefd met het gevolg van een hogere

klimaatimpact. NMV vindt het belangrijk die context niet uit het oog te verliezen: Klimaat is een mondiaal probleem en dient als zodanig te worden benaderd.

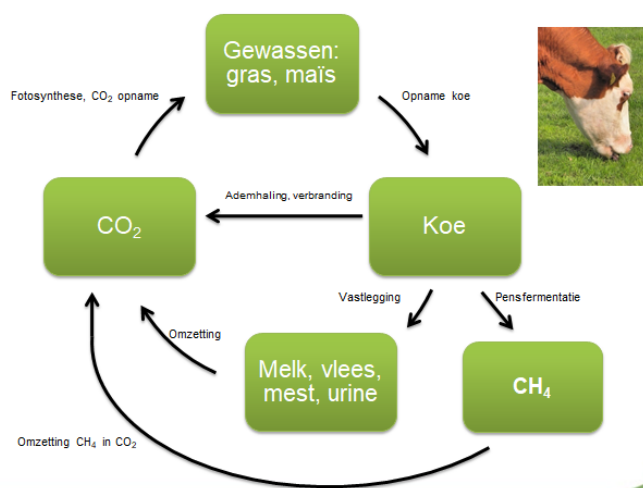
Integraliteit maatregelen

NMV wil daarnaast aandacht voor de integraliteit en het gewenste effect van maatregelen. We zien vaker dat bij zogenaamde 'end of pipe' maatregelen er later toch neveneffecten blijken te zijn waarvan je kunt stellen dat het middel wellicht erger is dan de kwaal. Zo moeten boeren, om ammoniakemissie te verminderen, mest injecteren in de bodem. Maar waar destijds geen rekening mee houden is dat hierdoor juist weer veel meer lachgas uit diezelfde bodem vrij komt door eiwitomzettingen in de bodem. Lachgas is een erg zwaar broeikasgas (ongeveer 300 CO₂ equivalent), dus het is maar de vraag of er vooruit geboerd wordt op deze wijze.

Doelstellingen Melkveehouderij

Op het gebied van methaan heeft de melkveehouderij de specifieke taakstelling voor methaan gekregen om 0,8 megaton CO₂ equivalenten te reduceren. Hiervoor zijn uiteenlopende maatregelen in het zuivelplan opgenomen. NMV wil graag wijzen op het feit dat de methaanexcretie van de melkveehouderij onderdeel is van een natuurlijk proces en onderdeel is van een kringloop. Zeker waar het gaat om methaanemissie door pensfermentatie bij koeien. Een deel van de methaanemissie op een melkveebedrijf ontstaat door de opslag van mest in mestkelders en silo's. Daarnaast is er een doelstelling van 0,2 megaton CO₂ equivalent opgelegd op het gebied van bodem & gewas.

Korte koolstofkringloop

Methaan is de belangrijkste bron van broeikasgasemissies in de carbon footprint op een melkveebedrijf. De vraag is of methaan niet buiten beschouwing gelaten zou moeten worden: Ten gevolge van pensfermentatie in de koe kan een koolstofelement 'C' die via het gras opgenomen wordt, omgezet worden naar methaan. De koe produceert dat koolstofelement zelf niet, maar zet het slechts om in melk, vlees, botten, uitademen, urine/mest en een deel methaan. Wat zij opneemt is derhalve eerder onttrokken uit de atmosfeer en (tijdelijk) vastgelegd in gras. Methaan breekt na zo'n 12 jaar weer af naar CO₂ en water. Dan is de cirkel weer rond, en het koolstofelement wederom opneembaar voor gras. Dat

bedoelt NMV met de korte koolstofkringloop, die nagenoeg in evenwicht functioneert. Dat wil zeggen dat methaanconcentraties over een langere periode bekeken gelijk blijven, indien de veestapel niet significant wijzigt of de productie toeneemt. Dit is tevens de reden dat niet alleen langdurige vastlegging in biomassa gecorrigeerd zou moeten worden op de broeikasgasrekening van de melkveehouders, maar ook de tijdelijke vastlegging in voedergewassen. De melkveehouderij is één van de weinige sectoren waar ook een negatieve emissie een belangrijke factor is. Wat NMV betreft neem je of alle positieve emissies én negatieve emissies mee en verreken je deze, of je laat ze (zeker voor wat betreft methaan) beide buiten beschouwing. Dus bruto uitstoot wordt gecorrigeerd met bruto vastlegging en dat is de netto bijdrage aan broeikasgasemissies. Dit is noodzakelijk om een eerlijk beeld van de bijdrage aan klimaatverandering te kunnen schetsen. Het klimaat verandert uiteindelijk omdat de broeikasgasconcentraties in de atmosfeer toenemen. Het sturen op methaanemissies in de koe kan bovendien ongewenste neveneffecten hebben op de gezondheid van de koe, nitraat voeren is een bekend voorbeeld wat bij overdosering erg schadelijk is voor de gezondheid van de koe.

Kansen

Er zijn zeker kansen. NMV is voorstander van elektrische ontwikkelingen voor bijvoorbeeld tractoren, om die in te zetten op het melkveebedrijf. Zo kan fossiel brandstofverbruik worden teruggedrongen. Ook ziet NMV kansen in energieopwekking op melkveebedrijven. Een stal leent zich uitstekend voor zonnepanelen, en er is op een boerenerf of in het land veelal ruimte voor bijvoorbeeld windmolens.

Waar NMV faliekant tegen is, is het plaatsen van zonneparken. Er zijn nog veel staldaken en andere grote daken onbenut, en de claim van zonneparken op landbouwgronden zorgt dat er via een extra spoor kostenverhogende ontwikkelingen optreden voor melkveehouders: Door de Wet Grondgebonden groei zijn deze namelijk gehouden aan het grondareaal wat zij hebben voor de continuering van (de omvang van) hun bedrijf, terwijl de zonneparken een prijsopdrijvend effect hebben en oneerlijke concurrentie verzorgen op deze landbouwgronden. De opbrengstprijzen kunnen landbouwkundig nooit geëvenaard worden. Bovendien leggen de zonneparken een enorme claim op de infrastructuur van het energienet, waardoor boeren bijvoorbeeld al geen zonnepanelen meer kunnen plaatsen. Een ongewenste ontwikkeling en landschapsvervuiling wat NMV betreft.

Ook het verruimen van de organische bemestingsnorm om zo kunstmestgebruik in te perken kan gunstig zijn via meerdere sporen. De productie van kunstmest vraagt veel aardgasverbruik (de productie van 1 ton kunstmest kost ruwweg 300 kuub aardgas) en moet worden aangevoerd terwijl er soms organische mest van het bedrijf wordt afgevoerd. Daar bemestingsnormen gehanteerd worden om de waterkwaliteit te waarborgen, zou het geen bezwaar moeten zijn om de kunstmest op grasland te vervangen voor organische bemesting. Melkveebedrijven hebben vaak, zeker wanneer zij gebruik maken van derogatie, veel grasland wat weinig uitspoelingsgevoelig is. Een hogere bemestingsnorm met organische mest zet de waterkwaliteit op deze bedrijven niet onder druk maar het reduceert wel CO₂-uitstoot via verschillende sporen.